

Óli Jacobsen

VESTURVÓN

— vónin sum bleiv veiðutjóvur

Trolarin Vesturvón skapti vón í Sørvági og ótryggleika í Suðuríshavinum. Endin var, at manningin sjálv søkti gamla stoltleikan hjá vágamonnum

Tað er hugaligt, at tað eru menn, sum seta sær fyrri at fáa okkara fiskivinnu og fiskimanna-søgu setta á blað.

Í seinastu viku kom út bókin "Vesturvón", sum er ein týðandi partur av okkara nýggjaru fiskivinnusøgu.

Bókin er ikki smávegis avrik, nærum 680 síður, sum eisini snúgva seg um aðra fiskivinnusøgu enn Vesturvón.

Høvundurin er Jan Erik Simonson úr Sandavági, sum siglir sum maskinmeistari. Umframt hesa bók stendur hann millum annað eisini fyrri heimasíðuni www.vagaskip.dk, sum eisini er fongur hjá teimum, sum hava áhuga fyrri skipum.

Tann fyrsti Vesturvón, sum eg sjálvur minnst, var línubáturin við hesum navni, sum kom til landið í 1958 sum ein av fyrstu stállínubátunum í teirri endurnýgging av fiskiskipafлотanum, sum tá var farin í gongd.

Teir, sum stóðu fyrri hesum, vóru brøðurnir Johannes Niclasen, Hjalmar Hvítoklett og Eivind Niclasen, sum varð skipari. Teir vóru sørvingar, men Eivind var giftur til Klaksvíkar.

Tað er ikki altíð, at tað eydnast hjá monnum við nýhugsan. Tað vanliga var, at línuskipini veiddu ísfisk um veturin, sum varð avreiddur í Bretlandi. Vesturvón gjørdi í 1961 ein roynd at avreiða fiskin til flakaframleiðslu í Føroyum. Tíðin tá var ikki búgvinn til tess, so henda royndin datt niður fyrri. Men hetta gjørdist seinni ein høvuðsvinna í Føroyum.

Brøðurnir byrjaðu tíðliga vinnuligt virksemin. Í 1954 stovnaðu teir eitt partafelag, Feitihella, til at seta á stovn eitt turkiahús. Men tá var tíðin við at fara frá klippfiskinum. Tað var í samband

við hetta, at hugskotið kom at byggja ein línubát, sum í stóran mun við síni saltfiskaveiðu eisini kundi útvega virksemin til turkiahúsið við virking av saltfiskinum.

Við í hesi søgu er eisini, at aftaná kríggið var Eivind við til at keypa útróðrabátin Barið, sum leingi var ein kendur bátur í Klaksvík.

Nýhugsan við trolarum

Tað var spennandi hjá ungum monnum at sleppa við hesum nýggju línuskipum, sum vóru reint luksus í mun til sluppinar. Men tað vísti seg, at raksturinn var tungur, og inntøkurnar hjá fiskimonnum vóru ikki tær stóru, tá ið hugsað verður um, hvussu strævið hetta lívið var. So eftir at hava havt línubátin Vesturvón í átta ár seldu teir skipið til Noregs fyrri eina millión, tað sama sum tað kostaði at byggja skipið. Ein millión vóru nógvir pengar tá í tíðini, tá hugsað verður um, at tímaløn lá um 4 kr. Hon er í dag einar 30 ferðir so høg í krónum.

P/f Vesturvón sat tá eftir við 560.000 krónum, sum kundi nýttast sum eginpening til eitt nýtt skip.

Um hesa tíðina er tað, at teir gomlu síðutrolararnir eru við at fara í søguna, og nú vóru hekkutrolarar framtíðin. Hesir trolarar vóru nógv effektivari og arbeiðsligari hjá manningini, sum nú kundi arbeiða "innandura".

Teir vóru eisini byrjanin til endan á okkara saltfiskaveiðu, sum hevði verið okkara høvuðsframleiðsla á sjónum í 100 ár. Framtíðin nú var flakaskering og frysting.

Fyrsti hekkutrolatin var Kap Farvel, sum var keyptur brúktur í 1966. Men nú var tað var Erling Laksafoss og brøður hansara, sum vóru slóðbrótarar við nýbygging.

Brøðurnir Hannus, Hjalmar og Eivind, sum vóru ímyndin av Vesturvón

Teir vóru eisini byrjaður við línuskipum, men seinni í 1960-unum lótu teir byggja tveir hekkutrolarar, Stella Kristina og Stella Karina, sum vóru ein rættilig kollvelting, eisini tí nú skuldi øll veiðan skerast til flak og frystast.

Tað varð bygdur eini triði hekkutrolari í hesi røðini, og hetta gjørdist Vesturvón, sum henda bókin snýr seg um. Avlopið frá søluni av línubátinum Vesturvón gjørdist nú partapeningur til henda nýggja trolarin, sum varð bygdur í samstarvi við Erling Laksafoss, sum kom at vera partur í samstarvinum í fleiri ár.

Sørvágs Kommuna gjørdist ein stórir partaeigari fyrri at røkka kravinum um partapening. Eisini vóru smærri partaeigarar, eisini fiskimenn.

Trupul byrjan

Aftaná fleiri trupulleikar undir byggingini varð Vesturvón latin eigarunum í 1969.

Hann fór fyrsta túrin 18. apríl. Eftir at hava roynt reiðskapin undir Føroyum var farið í Bar-entshavið.

Fyrsti túrur var 44 dagar gamal, tá ið boð komu um, at reiðarin Jóhannes knappliga var deyður. Hetta var sjálvsagt ein smeitur fyrri teir. Beiggin Eivind tók við sum stjóri.

Hesin túrur vardi í 126 dagar til 21. august. Veiðan var 684 tons, ið blivu seld fyrri 2,7 mill. Kr. Manningartururin var kr. 13.556. Hetta ljóðar ikki av nógvum í dag men var ikki so galið tá, í hvussu er í mun til línubátarnar.

Fyrsta árið gjørdist buldrasligt á annan hátt. Onkur kuril kom í við meting av virðinum á skipinum og figging, so teir vóru höttir við tvingsilssølu longu fyrsta árið. Men hetta lagaði seg kortini.

Longu í 1971 hevði reiðarið ætlan um at selja Vesturvón og at byggja tveir nýggjar hekkutrolarar, men her hendi so einki í hesum umfari.

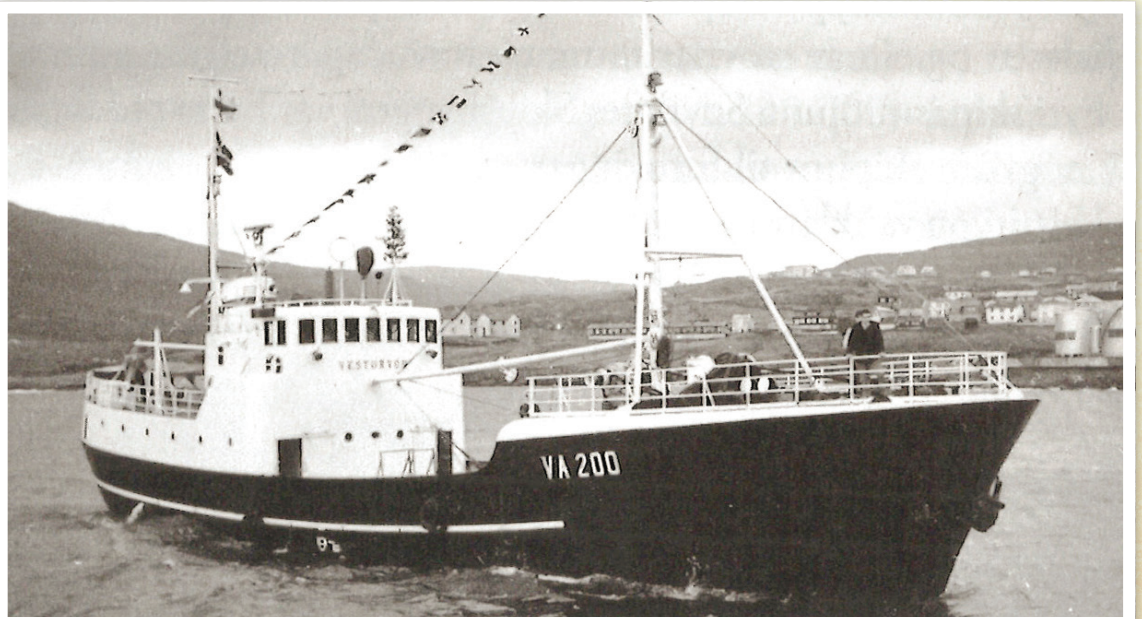
Árið 1972 var óheppið við tveimum maskinskaðum. Ta einu ferðina máttu teir sleipast heim úr Grønlandi. Hetta var á vetrartíð og ringasta veður. Endarnir slitnaðu fyra ferðir, so hetta var ein buldraslig ferð, har tað stóð nógv á monnum.

Í 1973 var aftur upp á tal at selja Vesturvón, hesa ferð til Íslands. Tað gekk illa hesa tíðina at fáa manning. Túrarnir vardu upp í 6 mánaðir, og tað vóru nógvir menn, sum ikki tímdu hetta. Íslendingar bjóðaðu ein síðutrolara í býti. Men hesum tóku teir ikki av. Tað vildi eisini verið eitt stórt afturstig at fara frá einum so framkomnum trolara aftur í tíðina til síðutrolara.

Stríð við fiskimannafelagið

Fiskimannafelagið hevði allar dagar góð viðurskipti við reiðarið á Vesturvón, men í 1973 kom kuril í.

Her var talan um mann, sum

Fyrsti Vesturvón var ein av teimum fyrstu línubátunum seinast í 1950-unum.